

A LÁTOGATÓ

HOLTI MÁRIA

Azt is el tudtam képzelni, hogy lábujjhegyen jött fel a lépcsőn, mivel eredendően a konspirációsok fajtájához tartozott. Bemutakozáskor egy szuszra elhadarta, hogy ő tulajdonképpen apai ágon való unokaöcsém, és annak idején, amíg a szülei a tragacssal bele nem rohantak abba a teherautóba (ott is maradtak, így mondta), néha hallott rólam ezt-azt unalmas vasárnap délutánokon, amikor szerinte mintegy véletlenül előkerültek a családi fényképek. Mindezt hadarva mondta, de azért annyira gyorsan mégsem, hogy a hangban rá ne ismerjek az igazi Liskaira.

Tréningruhában volt. Haja kissé lenőtt; de láttam, ez a lenövés nem növesztés, inkább amolyan időből való kifutás eredménye. Észrevette, hogy a loboncát nézem, mert rögtön bele is túrt. Felfelé lendülő jobb keze ujjain a körmök rágottak voltak.

— Tehát te volnál a Zoli — mondtam esetlenül. — Aki nem szeret körmöt vágni.

A tizenhét évesnél idősebbnek semmiképp sem látszó fiú mintha elpirult volna. Foszlásnak indult tornacipőjű lábaival szemmel láthatóan alig tudott mit kezdeni; a bal lábason a nagyujj felett diónyi lyuk tátongott.

— Te pedig, te lennél a Margó — kényszeredetten nyögdecselt, látszott, magában nehezen döntötte el, hogy tegezzen-e vagy magázzon. — Tudod — folytatta egyre bátrabban forgó nyelvvel —, már rég terveztem ezt a látogatást.

— Helyes — csiszogattam tovább a társalgási szöveg élet. Megkérdeztem, kér-e egy tálka kompótot. Bólintott, pumaugrással az asztalnál termett. Habzsolta a kompótot, szürcsölt, és ha jól emlékszem, a lében úszkáló szegfűszegeket is kihalászta, és bekanalazta. — Hát akkor beszélj magadról — biztattam, miközben a többszöri repetától kiürült a nagy levesestál. — Például, mit csinálsz, hogyan élsz?

Zoli a kis könyvespolcot méregette, mintha nem is hallotta volna a kérdést. Nem azt az odavetett pár könyvet nézte, inkább a polc favázát vizsgálta. Egyszer csak izgatottan megszólalt:

— Azokat a deszkákat, ott alulról, meg kell felezni. Leszakadhatnak.

Bólintottam. Talán mert éppen rohannom kellett volna valahová, sűrgetőn megérintettem a vállát:

— Zolikám, beszélj magadról egy kicsit.

— Mít mondjak? — kuncogott. — Beszélhetek én, amiről csak akarsz, ha kell, de magamról? Magamról nincs mit. Nekem nincs életrajzom.

Talán megrökönyödésre számított, arra, hogy biztatom és tiltakozom, ezért csak ezt mondtam:

— Jó. Akkor mondd el, sorjában, hol voltál ma délelőtt, mit csináltál.

— Itt, a szomszédban, az építkezésen. Szerelek. Vagyis hogy tanuló vagyok. — Hirtelen elhallgatott, nyilván megsokallta az információk tömegét, én viszont megértettem, egy kérdésre bővebb választ sehogy sem kaphatok. Zoli várta a további kérdéseket.

— Hol laksz?

— Hol laknék? Otthon, az Icuval.

— Icu? Az ki, az Icu?

— Hát, a nővérem. Fotóművész vagy micsoda.

— Aha. És ti ketten egyedül árválgodtok.

— Semmi árválgodás. Egészen jól megvagyok.

— Zoli, ezt jó hallani, hogy elégedett vagy. Tudod, olyan kevesen vannak, akik ugyanezt el merik mondani magukról.

— Én se nagyon mondogatom, de ha már így kiforszíroztad — ökleit a szájára szorította, úgy vihogott. — Most például az a fő problémám, hogy hogyan kerülhetnék be a Villamossági Kutatóba. Hallom, fiatalokat keresnek. — Reménykedve nézett, mintha én magam lettem volna az energiaügy fő embere.

— Nézd meg, Zolikám. Utána kell járni.

— Igen, de ha én nézem, akkor nem lesz belőle semmi. Szóval arra gondoltam, hogy esetleg te. Az Icu mondta, hogy te benne vagy a pikszisben, annál az újságnál, és az ilyenek, mint te is, mindent ki tudnak járni.

— Zolikám, itt valami félreértés van. Én csak egy üzemi lapnál vagyok, és ott is csak amolyan mindenés. Velem vetetik meg a gemkapcsokat is. Én cserélem ki a gépszalagokat.

— Ez az, ez a jó, pont így képzeltem én is. — Zoli hadoná-

szott örömeiben, örült, hogy ilyen jól megmagyarázta a dolgokat, aztán sietősen felugrott: neki mennie kell, a többieknek fogalmuk sincs, merre járják. — Szóval, akkor szüret, és elintézed — kiabálta az ajtóból. — Elhűlve néztem, ahogy a lépcsőkorláton egyre gyorsuló sebességgel csúszott lefelé; tisztán hallottam, ahogy vagy két emelettel alattam még visszakiáltott: — Akkor a jövő héten megint eljövök, jó?

Szaladtam fűhöz-fához. Eszembe jutott például, hogy az egyik művezetőknek van egy elektromérnök rokona. Azon a héten engem a gemkapcsosok alig láttak. Úgy éreztem, ha nem mozgatok meg az ügyben hegyeket, Zoli szemében senki vagyok, sőt annál is, a porszemnél is kevesebb. Amolyan semmire nem kötelező ígéreteket kaptam rakásra, többen is türelemre intettek: mindennek megvan a maga átfutási ideje, az ilyesmi nem megy csak úgy máról holnapra, amikor fizikuszenik szaladgálnak az utcán falkában, munkakönyvvel a zsebükben. A legtöbben megkérdezték, kicsodám nekem tulajdonképpen ez a Zoli.

— Az unokaöcsém, a Liszkai ágról — mondtam büszkén.

— Hm, az unokaöccse. Hm.

Amikor már nem mertem tovább feszíteni a húrokat a gemkapcsosok körül lógási téren, alázattal az igazgatóhoz folyamodtam. Elmondtam töredelmesen a dolgok állását, próbáltam Zolit megmagyarázni, azt, hogy árva, hogy csak egy nővére van, aki jelenleg fotós, de akiből előbb vagy utóbb egy Brassai lesz, és így tovább.

— Akkor miért nem a nővére tapogatózik a villanyosok körül?

— Azt én nem tudom — válaszoltam a logikus kérdésre, és elszorult a torkom. Hirtelen köhögni kezdtem. Talán megsajnálta, talán le akartak rázni, de a vége az lett, hogy az igazgató pár mondatot firkantott egy névjegyre, és a kezembe nyomta:

— Hát akkor vigye el, izé, az unokaöccse ezt a pár sort a címre, aztán majd referáljon.

Ha lett volna lépcsőkorlát az irodaházban, biztosra veszem, hogy örömömben én is a korláton csúsztam volna lefelé. Mindenesetre kettesével szedtem a lépcsőket, ami lefelé menet nem is olyan kis dolog.

Nem telt el egy hét sem Zoli látogatása után, amikor ismét beállított. Egy hatalmas farkaskutyával jött. Már az ajtóban észrevettem, hogy a fiú körmei frissen voltak rágva, viszont új tornacipő volt a lábán. Szerencsétlenségemre még kompórttal sem kínálhattam,

üres volt a konyhám. Talán számított is valami hasonlóra, mert a zubbonya belső zsebéből büszkén előrántott egy zacskó cukrot:

— Ezt neked hoztam. Elintézted?

— Mit, Zolikám?

— A Kutatót.

— Kérlek szépen, itt van ez a cetli, elviszed a megadott címre. Elbeszélgetnek veled biztosan, azután majd meglátjátok.

— Aha, értem — mondta. — Le akarnak rázni.

— Akarnak a fenét, Zolikám. Teszed, amit mondok, és majd kialakulnak a dolgok.

Zoli csendesen gubbasztott a széken, egymásra rakott lábát szüntelenül cserélgette, tekintete a könyvespolcon nyugodott. Nagy sokára szólalt csak meg:

— Azokat a deszkákat alulról meg kell felezní. Leszakadhatnak.

— Igazad van, Zolikám — bölintottam, ugyanakkor kénytelen voltam a körbeszaglászó farkaskutyára figyelni. — Egyébként?

— Egyébként vagyogatok. Beírtam.

— Beírtál?

— Aha, az Icunak. Kiállít a művház folyosóján. Egy vastag füzetet rakott ki vendégekönyvnek. Hát én beírtam, biztos, ami biztos. Megírtam szépen, hogy nekem elegendő van nála az egészből. Mindenből. Főképp a barátjából. Ha még egyszer beteszi az a pasas hozzánk a lábát, én elevenen megnyúrom. Megnyúrom mind a kettőt. Az a pasas csak terrorizál bennünket, parancsolgat, az Icu meg ugrál neki. Kidobta a gyufaskatulya-gyűjteményem. Előbb rátaposott, aztán be a szemébe. Mindent megírtam.

— Úgy érted, Zolikám, a vendégekönyvben?

— Miért ne? Így nem kerülheti el a figyelmét. Műbőrbe kötötte.

— A gyűjteményt leszámítva, mit bánt az téged, hogy milyen az a pasas? Az az ő dolguk, nem?

— Esetleg. De ez a kutya, itt — a farkasra mutatott szinpadiasan — teljesen kopasz volt, amikor megvettem tőle. A neuraszténiától kopaszodott meg. Az állatorvos is mondta, hogy teljesen normális jelenség, ha egy állat lehámlik a depressziótól. Verte, ordított velem, lehetetlen étellel etette. Egyszer részegen hozta hozzánk a kutyát, állítólag szomjaztatta, és víz helyett sört adott neki.

— Értem, Zolikám. Megmentetted attól a Drakulától, és helyes mederbe terelted a dolgokat. — Tanácstalan lettem, fogalmam sem volt, hová akar kilyukadni; már-már attól tartottam, sötétedésig

sem végez a bűnlajstrommal. Várakozóállásban feltéptem a cukroszacsót, és tartalmát egy kis fatálkába öntöttem.

— Egyél, Zoli. A pasasra meg rá se ránts. Mintha nem is létezne. Az a lényeg, hogy az állat kivirult a fennhatóságod alatt. Fejezzük be a rémségeket.

Zoli eltolta maga elől a kis fatálkát.

— Nem élek vele. Sok a lyukas fogam.

Itt, a lyukas fogagnál tartottunk Zolival, amikor hosszan és türelmetlenül berregni kezdett a csengő. Egy idegen fiatal nő állt az ajtóban, válláról csokorszerűen lógtak le a fényképezőgépek.

— Icu vagyok, a Liszikai Icu, örülök, hogy végre megismerkedhetünk, elvégre unokatestvérek vagyunk, és tessék mondani, a Zoli itt van?

Már éppen válaszolni akartam, amikor megpillantottam a jövevény válla felett egy szemüveges férfifejet. Anélkül, hogy Zoli különöseleg előre lefestette volna, kitaláltam, hogy Drakuláról van szó. — Jöjjenek be — mondtam Liszkai Ilonának és barátjának, amikor a farkaskutya a nyitott ablak előtt termett, és lefiniveléssel kiugrott. Zoli ordítása velőtrázó volt:

— A második emeletről! Emberek, segítség!

A Liszkai hölgyről teljesen megfélelkezve Zolihoz ugrottam, és megráztam:

— Rohanj, itt a sarkon mindig találni taxit, talán az állatorvost még eléred vele.

— Nincs pénzem — mondta halkan. — Mindent erre a — a fatálkára mutatott — cukorra költöttem.

Az asztalra öntöttem kézitáskám tartalmát, és fizetésig még viszsamaradt pár fillérem Zoli zsebébe raktam.

— Talán elég lesz. Rohanj!

Drakulák még rövid ideig maradtak; a férfi az utolsó szemig kiűrtette a kis fatálkát.

Aztán nagyon sokáig, talán hónapokig sem láttam Zolit. Amikor végre megjelent, egy esős vasárnap délelőtt a sántító kutyával, olyan szótlan, levert volt, mint egy sztalaktitoszlop. Szardíniával kínáltam, akadt néhány koraérett alma is, ugyanolyan színűek, mint azon a Vaszary-képen a fényárban úszó erdei tisztás. Zoli is észrevehette ezt a különös, a régi gázlámpák sugárzásával világító zöldet, mert a pillantása elidőzött rajta. Én szorongva arra vártam, hogy beszámol végre a Kutatóhoz vezérlő névjegy hatásáról, de ő csak hallgatott. Ebből a mély hallgatásból megértettem, hogy eszé-

be se jutott elmenni a megadott címre. De hát akkor miért hajszolt agyon miatta? Csendben ettünk, egymás után fejezgettük le villánkkal az olajba mumifikált apró halacskákat. A két villa kísértetiesen kopogott a tányérokon, odakint a liftajtót sem csapkodta senki. Csend volt, talán délelőtt tizenegy óra, olyan időpont, amikor általában mindenki világmegváltó dolgokkal foglalkozik, vagy azoknak szöges ellentétével.

— Nincs étvágyad? — kérdeztem, csak hogy megtörjem a csendet, a villakopogást.

— Tudom is én — vetette oda.

Láttam, majd megőrjíti a kíváncsiság, amiért nem kérdezem, hogy mi a baja. De miért is kérdezném — gondoltam —, amikor egyszerűen semmibe vette az intézete miatti futkosísomat is. Elraktam szótlanul a tányérokot, az asztalon csak az erdei tisztás színű alma foszforeszkált, mint egy fészeknyi óriás szentjánosbogár a sötétben. Azt hiszem, a saját magának felállított próbaidő lejáratott, mert nyugtalan köhécselésbe kezdett.

— Egyél almát, majd elmúlik — biztattam. — Ilyenkor a rágcásálás a legjobb.

Zoli a megfélelendő deszkák felé fordította a fejét, a hangja elszánt volt:

— Gyermekem lesz.

A bejelentés fontosságához képest túl sokáig hallgattam.

— Isteni hír — mondtam nagy sokára. — És ezt hogyan csinálod? Ilyen fiatalon, Zolikám?

— Már öthónapos — morogta.

— Honnan tudod? Ki mondta, hogy öthónapos?

— Mindegy, hogy ki mondta,

— Mindegy, hogy ki. — Végre beleharapott a Vaszary-zöldbe.

— Jön a gyerek, azt mondta, és hogy tőlem van, és hogy haza nem viheti, én haza nem vihetem. Tudod, az Icuék. — Az arca hol hófehér, hol bíborvörös volt, mint egy régimódi petróleumlámpa kanóca beszabályozáskor. Végzett az almával; ahogy eltüntette a magházzal együtt a kis, bogárszerű magokat is, eszembe jutott bemutatkozó szereplése, amikor a kompóttal együtt a szegfűszeget is bekanalazta. — Gondoltam, talán ide is hozhatnám.

A válasz szavai torkomra fagytak meglepetésemben. A mély hallgatást Zoli beleegyezésnek értette.

Aztán megszületett a gyerek, egy csodálatos kisfiú, Zoli tőkéletes mása. Rendben leszállították az apróságot, és a gondjaimra

bízták. Búcsúzáskor úgy néztek vissza az ajtóból, ahogy az ember az állomáscsarnokokból kigördülő vonatok után szokott.

A farkaskutya addigra már szabályszerűen loholt Zoli mellett.

Sikerült a kisbabát egy közös rokonunknál elhelyeznem, az öreg Teodóránál, aki magánkívül volt a megtiszteltetéstől.

Zoli ismét elmaradt hónapokra, Teodóránál sem érdeklődtem utána, holott tudtam, hogy minden szabad idejét ott tölti. Azt is tudtam, hogy amilyen félnederes és fecsegő, Teodórárt friss hírekkel tartja. Nem, feltűnően nem kérdezősködtem Zoli után, inkább hordtam a szakkönyveket és a gyümölcsleveket Teodórához, figyelgettem a csodálatos lény első életjeleit, és megpróbáltam előre elképzelni Zoli kettő közelgő elmerüléseit a magyar nyelv rejtelseiben.

Egy este Zoli várt az ajtó előtt. A lábtörlőn ült, és írogatott valamit. Sandán nézett fel rám, rögtön láttam, hogy tarsolya olyan mondanivalókkal van tele, melyeknek kipakolása talán nagyobb fájdalmat okoz neki magának, mint a magába fojtásuk. Zoli ajánlékot is hozott: egy fenyőágra hajlakkal alaposan felerősített gyapotvatta építményt. December volt, közelgett a karácsony.

— Éhes vagy? — kérdeztem. Talán bólintott, talán úgy tett, mintha nem is hallotta volna a jól bejáratott kérdést. Szó nélkül átadtam neki az ócska konzervnyitót, és nekiláttunk a szardíniásdobozoknak, bár Zoli inkább csak helyezgette ide-oda az agyonlajozott haldarabokat a tányérján. — Hol a kutya? — kérdeztem hirtelen leleménnyel, hogy valamilyen irányban elindítsam végre a tárgalgást.

— Teodóránál van az is — válaszolt szemrebbénés nélkül, de úgy, hogy láttam: rossz irányban indultam el.

— Ide is hozhattad volna.

Válasz helyett félrelökte a tányért, és a kabátjához sétált, a belső zsebből előhúzott egy vastagocska papírcsomagot. A keze mintha reszketett volna, a fiút valami különös sápadtság lengte be, egyik lábáról a másikra állt. Óvatosan, mint egy módfelett törekeny tárgyat — miniatűr üvegpillangó? — átnyújtotta a csomagot.

— Tessék. A verseim. Gondoltam, ott, az üzemi lapnál csinálhatnál valamit. Hogy elpasszolod őket. Mi az annak, aki már benne van a pikszisben?

A továbbiakra már csak homályosan emlékszem, de arra pontosan, hogy az ajtóhoz ugrottam, és szélesre tártam:

— Most aztán tűnj el, Zoli, amíg nem késő. Ide többet be ne tedd a lábad.

Nem kellett kétszer mondanom, amit mondtam, eliszkolt. Már nem érdekelt, hogy a lépcsőkoriát karfáján csúszva távozik-e.

Felindultan belelapoztam a kusza kéziratba, s közben felindulásom egyfajta derűs nyugalomba fulladt. Szentül meg voltam győződve, hogy ez a megoldás volt az egyetlen a lehetségesek közül.

